

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Právo na informace společníka společnosti s ručením obmedzeným

Študentská vedecká a odborná činnosť

Kategória: magisterské štúdium

Rok odovzdania: 2023

Autor: **Samuel Sabolík**

Ročník SVOČ: XVI.

Sekcia: Katedra obchodného práva

OBSAH

Úvod	2
I Právo na informácie	3
II Právo vytvárajúce povinnosť	5
III Porovnanie s právom na vysvetlenie	7
IV Obmedzenia práva na informácie.....	9
V Obmedzenie práva na informácie v spoločenskej zmluve.....	11
VI Posilnenie práva na informácie	12
VII Problematika obchodného tajomstva	13
VIII Limity práva na informácie	15
IX Prípady porušenia práva na informácie	16
Záver	18
Zoznam literatúry	19
Čestné prehlásenie a súhlas s publikáciou práce.....	21

Úvod

Cieľom tejto práce bude zhrnúť aktuálne otázky práva na informácie spoločníka s.r.o. spojené najmä s judikatúrou a možnosťami jeho obmedzenia. V rámci tejto práce budem taktiež porovnávať rôzne právne vzťahy a legislatívu súvisiacu s právom na informácie, pričom na záver sa pokúsim vyhodnotiť, či je toto právo v českom právnom poriadku zákonodarcami vhodne konštruované. V nasledujúcich riadkoch sa teda budem snažiť najprv priblížiť problematiku samotného práva na informácie a potom sa zamerať na to, do akej miery sa dá právo na informácie obmedziť. Ide o stále pomerne aktuálnu tému najmä z toho hľadiska, že trend počtu novo-vzniknutých s.r.o. stále stúpa, s čím pribúdajú aj prípady použitia a obmedzenia tohto práva.

I Právo na informácie

Právo na informácie spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným (**s.r.o.**) je základným právom v demokratickej spoločnosti. Ide o nemajetkové právo, ktoré spadá do kvalitatívnej stránky, resp. do katalógu práv a povinností spoločníka s.r.o. Zároveň ide aj o právo, ktoré má každý spoločník bez ohľadu na veľkosť jeho obchodného podielu v spoločnosti, pričom mu náleží po dobu jeho účasti na spoločnosti. V oblasti podnikania je okrem s.r.o. právo na informácie relevantné aj v každej verejnej spoločnosti a družstve. Subjektom práva na informácie sú teda spoločníci, pričom tí ho môžu vykonávať aj prostredníctvom využitia osoby zástupcu, resp. zmocnenca, s tým, že je rovnako ako spoločník viazaný mlčanlivosťou a táto skutočnosť musí byť spoločnosti preukázaná.

Funkcia práva na informácie je najmä kontrolná, nakoľko spoločník ako vlastník obchodného podielu spoločnosti zadáva volenému orgánu strategické pokyny a kontroluje činnosť konateľov.¹ Právo na informácie teda funguje ako nástroj, ktorým má spoločník spoločnosti možnosť získať informácie o činnosti spoločnosti, aby mohol vykonávať svoje ďalšie práva, ktoré sú mu dané zákonom a spoločenskou zmluvou.

Právo na informácie je zakotvené v ustanoveniach § 155 a § 156 ZOK. V prvom spomenutom paragrafe je opísané samotné právo na informácie, resp. kedy a ako môže spoločník využiť právo na informácie, zatiaľ čo v druhom spomenutom paragrafe sú dané výnimky, podľa ktorých môžu konatelia poskytnutie informácie celkovo alebo sčasti odmietnuť a zároveň udáva, čo v prípade sporu. Podľa § 155 ZOK majú spoločníci týchto spoločností právo na informácie o činnosti spoločnosti, čo v podstate spočíva v práve spoločníka na pravidelné a úplné informovanie o hospodárení a hospodárskej situácii spoločnosti.

Zoznam možností, akými spôsobmi môžu spoločníci využívať právo na informácie, je zakotvený v ustanovení § 155 ZOK. Ako prvé môže spoločník požadovať informácie v rámci valného zhromaždenia, pričom sa požadované informácie môžu týkať jednotlivých bodov valného zhromaždenia, ale nemusia. Právo spoločníka na informácie v tomto prípade môže smerovať aj k všeobecnej kontrole činnosti spoločnosti.

Ako druhý spôsob využitia práva na informácie je v spomínanom ustanovení zadaná možnosť požadovať informácie mimo valného zhromaždenia. Takéto žiadosti o informácie sú väčšinou

¹ BAZALA, J.: Diplomová práca: Právo spoločníkov na informácie o činnosti spoločnosti. Brno, 2017, s. 30.

vykonávané písomnou formou, nakoľko sa jedná o efektívnejší spôsob nielen z hľadiska presnosti požadovaných údajov, ale aj z hľadiska prípadného dokazovania toho, ak by štatutárny orgán spoločníkovmu právu na informácie neoprávnene nevyhovel.

Posledný, tretí spôsob požadovania informácií prostredníctvom tohto práva je v spomínanom ustanovení uvedené nahliadanie do dokladov spoločnosti a kontrolovanie údajov v predložených dokladoch. Takéto nahliadania majú ale svoje limity – spoločník si nesmie vziať dokumenty spoločnosti mimo dosah spoločnosti, nakoľko sú pre vykonávanie činnosti v spoločnosti nevyhnutné.

Nejedná sa iba o základné právo spoločníka, ale taktiež aj o dôležitý prostriedok k ochrane jeho práv a záujmov, resp. o kontrolný mechanizmus spoločnosti. Pre spoločníka je nevyhnutné byť informovaný o činnosti spoločnosti na to, aby bol schopný včas reagovať na prípadné problémy a na obhajovanie svojich ostatných práv, ako napr. práva na hlasovanie, práva predkladať návrhy a protinavrhy na valnom zhromaždení, práva *actio pro socio*, atď. Takéto informácie ďalej slúžia spoločníkom aj na kontrolu hospodárenia spoločnosti a na zaistenie, aby bolo hospodárenie v súlade s právnym poriadkom a so spoločenskou zmluvou spoločnosti. To v praxi môže znamenať napr. nahliadnutie do dokladov spoločnosti, poskytnuté údaje a listiny kontrolovať a robiť si ich kópie.

V praxi ale môže byť právo na informácie spoločníka s.r.o. pomerne problematické, nakoľko spoločníci, resp. orgány niektorých spoločností dokážu byť často neochotné poskytnúť informácie či už z dôvodov nedobrých vzťahov medzi spoločníkmi alebo akýchkoľvek iných. Ak má spoločník s.r.o. v záujme predísť takýmto problémom, je nevyhnutné, aby bol obozretný a monitoroval činnosť spoločnosti, a to z dôvodu včasného informovania o prípadných zmenách, ktoré môžu mať vplyv na jeho práva a záujmy.

II Právo vytvárajúce povinnosť

Na druhej strane toto právo vytvára spoločníkom s.r.o. povinnosť zachovávať dôvernosť informácií, ku ktorým sa skrz neho dostanú, pokiaľ takáto informácia nie je verejne dostupná.

Spoločník nesmie poskytnúť tretím osobám žiadne informácie, ktoré sa dozvedel v súvislosti so svojím postavením spoločníka a výkonom práv vyplývajúcich z účasti v spoločnosti, najmä práva na informácie, a ktorých poskytnutie tretím osobám by mohlo spôsobiť spoločnosti škodu.²

Ďalej, spoločníci musia rešpektovať, že doklady spoločnosti majú aj svoj verejnoprávny význam, najmä v súvislosti so zákonom o účtovníctve.³ Z tohto dôvodu musia spoločníci akceptovať, že pri nahliadaní a kopírovaní dokumentov sa tieto dokumenty nemôžu dostať mimo kontrolu spoločnosti.⁴

Zo záveru § 155 ZOK vyplýva, že právo na informácie spoločníkov s.r.o. zahŕňa aj právo prizvať si odborného poradcu, ako napríklad audítora, advokáta alebo daňového poradcu. Pri využití takejto možnosti vzniká ďalšia povinnosť mlčanlivosti, tentokrát ale aj pre osoby, ktoré budú spoločníka pri výkone jeho informačného oprávnenia zastupovať.⁵ Okrem toho vzniká aj povinnosť spoločníka dokázať voči spoločnosti skutočnosť, že daní zástupcovia naozaj sú viazaní mlčanlivosťou.

„Ak spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným v rámci kontroly činnosti spoločnosti poskytne údaje získané z dokumentov spoločnosti osobe, ktorá má odborné znalosti na ich odborné posúdenie a ktorá je zároveň viazaná povinnosťou mlčanlivosti o poskytnutých údajoch, na účely takéhoto posúdenia, nejde o porušenie povinnosti neposkytovať údaje z dokumentov spoločnosti tretím osobám. Poskytnutie údajov zistiteľných z dokumentov uložených v zbierke listín nemožno považovať za porušenie povinnosti spoločníkov voči spoločnosti.“⁶

² Vid' Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15.4.2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018.

³ Vid' Zákon č. 563/1991 Zb., Zákon o účtovníctví.

⁴ Vid' POKORNÁ J.: Zákon o obchodných korporáciách: Komentár k § 155. Wolters Kluwer, 2021 (ASPI právny informačný systém).

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

Medzi posledné povinnosti spoločníka v s.r.o., ktoré vznikajú pri využívaní práva na informácie, patrí povinnosť vykonávať svoje právo čestne, poctivo a nebudú ho zneužívať. „Právo spoločníka na informácie a prístup k dokumentom spoločnosti nie je úplne neobmedzené, ale zahŕňa len tie dokumenty a informácie, ktoré sú potrebné na to, aby spoločník získal primeraný prehľad o záležitostiach spoločnosti. Medzi takéto informácie nepochybne patria najmä informácie o rozsahu a základnej štruktúre majetku spoločnosti a o hlavných zmluvách týkajúcich sa nakladania s týmto majetkom. Právo na prístup k dokumentom spoločnosti však spoločník nesmie vykonávať - ako každé iné právo - šikanujúcim spôsobom, t. j. takým spôsobom, ktorý by obmedzoval činnosť spoločnosti alebo jej spôsoboval neprimerané náklady. Na druhej strane ani spoločnosť nesmie pri odopieraní tohto práva postupovať zaťažujúcim spôsobom.“⁷ Predpokladá sa, že právo na informácie by malo korešpondovať so zvyklosťami spoločnosti. Popritom zároveň vzniká spoločníkovi povinnosť vo forme zákazu vykonávania práva na informácie šikanujúcim spôsobom, čiže spôsobom, ktorý by spôsoboval spoločnosti obmedzenie v činnosti alebo neprimerané náklady.⁸

⁷ Vid' Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27.11.2014, sp. zn. 29 Cdo 2779/2014.

⁸ Vid' Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22. 2. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3704/2009.

III Porovnanie s právom na vysvetlenie

Na účely lepšieho pochopenia práva na informácie spoločníka s.r.o. v kontexte je vhodné spomenúť ďalšie podobné nemajetkové právo, ktoré je relevantné pre akciové spoločnosti (a.s.), resp. akcionárov – právo na vysvetlenie. Toto individuálne právo je zakotvené v § 357 ZOK a náleží každému akcionárovi bez ohľadu na počet akcií, podobne ako pri práve na informácie nezáleží na veľkosti podielu spoločníka v s.r.o.

Rozsah práva na informácie v spoločnosti s ručením obmedzeným je oveľa širší oproti právu na vysvetlenie. V súčasnej právnej úprave je vyslovene umožnené podľa ods. 2 § 357 ZOK obmedziť rozsah práva na vysvetlenie, a to určením v stanovách a.s. Ide o obmedzenie v rozsahu žiadosti, ktoré môže spočívať buď v obmedzení počtu slov, resp. normostrán alebo z hľadiska počtu žiadostí od jedného akcionára ku každému bodu jednania.⁹ Okrem toho viaceré obmedzenia vyplývajú aj priamo zo zákona.

Pri porovnaní s právom na informácie je nutné konštatovať, že právo akcionára na vysvetlenie je pomerne viac obmedzené. Medzi hlavný rozdiel patrí skutočnosť, že právo na vysvetlenie má uplatnenie najčastejšie na jednaní valného zhromaždenia. Napriek tomu „zákon neobmedzuje uplatnenie práva akcionára na vysvetlenie iba na obdobie konania valného zhromaždenia...ale v súlade so všeobecným vymedzením tohto práva v smernici o akcionárskych právach...sa dá toto právo uplatniť aj v období pred valným zhromaždením, a to od počiatku uverejnenia pozvánky na valné zhromaždenie“.¹⁰¹¹ Oproti tomu právo na informácie je možné využiť nielen na valnom zhromaždení, ale aj mimo neho. Podľa § 155 ZOK napr. nahliadaním do dokladov spoločnosti, kontrolovaním údajov obsiahnutých v predložených dokladoch a podobne.

Ďalej sú v rámci práva akcionára na vysvetlenie obmedzené aj typy požadovaných informácií, nakoľko podľa Uznesenia NS ČR má akcionár právo žiadať od predstavenstva vysvetlenie práve tých záležitostí, ktoré sa týkajú chodu a.s., resp. vysvetlenie potrebné pre posúdenie predmetu jednania valného zhromaždenia.¹² Na rozdiel od toho spoločníci s.r.o. vykonávajú

⁹ Vid' FILIP V., LASÁK J.: Zákon o obchodných korporáciách: Komentár k § 357. Wolters Kluwer, 2021 (ASPI právny informačný systém).

¹⁰ Vid' Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/828 ze dne 17. května 2017, kterou se mění směrnice 2007/36/ES, pokud jde o podporu dlouhodobého zapojení akcionářů.

¹¹ Vid' FILIP V., LASÁK J.: Zákon o obchodných korporáciách: Komentár k § 357. Wolters Kluwer, 2021 (ASPI právny informačný systém).

¹² Vid' Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 13.3.2012, sp. zn. 29 Cdo 1592/2011.

právo na informácie podľa zákona kedykoľvek, bez väzby na valné zhromaždenie a individuálne. Tieto rozdiely v obmedzeniach vyplývajú z odlišnej štruktúry a odlišného fungovania a.s. oproti s.r.o., nakoľko kontrolné právomoci a s tým spojený prístup k informáciám má v a.s. podľa § 446 a nasledovné ZOK dozorná rada.

Je zrejmé, že v spoločnosti s ručením obmedzeným sa kontrolná funkcia prejavuje výraznejšie v práve na informácie oproti akciovej spoločnosti a právom na vysvetlenie. Okrem toho právo na informácie odráža vyvážené rozdelenie moci v spoločnosti, ktoré je pre s.r.o. typické. Vďaka právu na informácie chránia spoločníci najmä seba a nepriamo aj tretie osoby. V tejto súvislosti sa preto zdá, že v spoločnosti s ručením obmedzeným by nemalo byť prípustné obmedziť právo na informácie v rozsahu práva na vysvetlenie.¹³

K právu na vysvetlenie patrí aj povinnosť predstavenstva byť schopná odpovedať na všetky otázky súvisiace s programom valného zhromaždenia. Ak teda akcionár požaduje na valnom zhromaždení len tie vysvetlenia, na ktoré mu dáva zákon právo, je predstavenstvo povinné mu potrebné vysvetlenia poskytnúť na valnom zhromaždení. Zo spomínaného Uznesenia taktiež vyplýva, že vysvetlenie na zložitejšie dotazy je možné urobiť dodatočne len vo výnimočných prípadoch, pričom spoločnosť je povinná poskytnúť vysvetlenie do 15 dní odo dňa jednania valného zhromaždenia.¹⁴

¹³ Vid' LÁLA, D. DRUHY PODÍLŮ V KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTECH. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 105.

¹⁴ Vid' Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 13.3.2012, sp. zn. 29 Cdo 1592/2011.

IV Obmedzenia práva na informácie

Právo na informácie spoločníka s.r.o. však taktiež nie je neobmedziteľné. Je možné ho obmedziť v súlade so zákonom, pričom spoločník musí byť o obmedzení informovaný vopred a musí mu byť umožnené sa zoznámiť s dôvodmi, prečo mu bolo právo na informácie obmedzené.

V prvom rade zákon umožňuje iba dva dôvody, prečo môže štatutárny orgán odmietnuť poskytnutie informácie spoločníkovi s.r.o. Ako prvé ak ide o utajovanú informáciu podľa iného právneho predpisu alebo po druhé ak sa jedná o informáciu verejne dostupnú. To znamená, že poskytnutie práva na informácie nemôže byť odmietnuté z dôvodu, že sa jedná o obchodné tajomstvo alebo že by to spoločnosti mohlo spôsobiť ujmu (ako pri a.s.), pokiaľ to samozrejme nie je náležite prispôbené v spoločenskej zmluve.¹⁵

Pomerne veľký zlom v problematike obmedzenia práva na informácie spoločníka s.r.o. nastal v roku 2018 vydaním rozsudku, v ktorom sa okrem iného rozoberal rozsah práva spoločníka na informácie a možnosťami jeho obmedzenia.¹⁶ Najvyšší súd v ňom vyslovene vyhlásil, že obmedzenia práva na informácie môžu byť začlenené aj do spoločenskej zmluvy s.r.o., pričom tieto obmedzenia musia ale byť v súlade so zákonom a musia byť dostatočne špecifikované, aby bolo jasné, aké typy informácií sú vylúčené z práva na informácie spoločníka. Najvyšší súd ČR pripúšťa, aby v spoločenskej zmluve bolo právo na informácie zúžené alebo rozšírené oproti zákonu, a to buď pre všetkých spoločníkov alebo iba pre niektoré druhy podielov. Zároveň je aj potrebné, že v prípade, ak spoločnosť odmieta poskytnúť spoločníkovi informácie, musí byť takéto odmietnutie riadne odôvodnené. Spoločnosť teda nesmie obmedzovať právo na informácie spoločníka zbytočne a bez dôvodu, nakoľko v opačnom prípade by mohla byť takáto skutočnosť posúdená súdom a náležite sankcionovaná.

K tomu Najvyšší súd ČR ešte pridáva, že úprava v spoločenskej zmluve s.r.o. by nemala spoločníkovi de facto znemožniť podieľanie sa na riadení spoločnosti a vykonávanie práv, ktoré mu spoločenská zmluva nemôže odňať. Okrem práva na informácie ide napríklad o právo na podiel zo zisku, právo na účasti na valnom zhromaždení, právo domáhať sa prieskumu platnosti uznesenia valného zhromaždenia, právo na likvidačný podiel, právo na výkon dozoru nad činnosťou spoločnosti, právo na podanie spoločníckej žaloby, právo na návrh o odvolaní

¹⁵ Vid' Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15.4.2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018.

¹⁶ Ibidem.

štatutárneho orgánu alebo na návrh o zmene spoločenskej zmluvy. To inými slovami znamená, že upravenie spoločenskej zmluvy tak, aby bolo právo na informácie určitému spoločníkovi odobraté úplne, sa považuje za neprípustné.

Právo na informácie nie je možné teda kompletne odňať. Bola by tým potlačená kontrolná rola spoločníkov voči riadeniu spoločnosti a správe ich záležitostí.¹⁷ Nie je tak možné aj z toho dôvodu, že ide o základné právo spoločníka s.r.o. garantované zákonom. Jeho odňatie by predstavovalo rozpor so ZOK a ostatnými právnymi predpismi týkajúcimi sa obchodných spoločností. Okrem toho by jeho vylúčenie predstavovalo aj markantný nezákonný zásah do práv spoločníka. Právo na informácie môže byť síce obmedzené, ale nesmie byť odňaté celkovo, a to aj z ďalšieho dôvodu, že spoločník by mal mať po celý čas existencie jeho podielu na spoločnosti priestor a nástroje pre zistenie skutočností rozhodných napríklad pre aktiváciu práva odkupu alebo iného obdobného postupu.¹⁸

Popritom ale stále platí, že pri každom obmedzení práva na informácie musí byť zohľadnený zmysel a účel tohto práva, a zároveň sa musí brať ohľad na všeobecné ustanovenie §1 ods. 2 OZ, podľa ktorého takéto zjednanie obmedzenia práva na informácie nesmie odporovať verejnému poriadku alebo dobrým mravom.

¹⁷ Vid' Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15.4.2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018.

¹⁸ Vid' B. Havel: Zákon o obchodných korporáciách, Komentář, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2020, s. 374 – 376.

V Obmedzenie práva na informácie v spoločenskej zmluve

Ako je spomenuté v predošlej kapitole, právo na informácie spoločníka s.r.o. je možné upraviť v spoločenskej zmluve spoločnosti. K samotnému obmedzeniu práva na informácie niektorých spoločníkov môže dôjsť, ak sa tak zakladajúci členovia spoločnosti dohodnú a napíšu to do spoločenskej zmluvy. Do tejto zmluvy je možné zakomponovať ustanovenie, ktoré stanoví podmienky vydania zvláštneho druhu podielu s obmedzeným právo na informácie. Toto dovoľuje ods. 1 § 135 ZOK. Okrem toho to vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, v ktorom bolo vyslovene stanovené, že spoločníci si môžu v spoločenskej zmluve upraviť právo na informácie odlišne od zákona, a to jeho zúžením, rozšírením alebo stanovením presnejších pravidiel pre poskytovanie informácií.¹⁹

Spoločníci s takýmito podielmi môžu mať právo najmä časovo modifikované, resp. štruktúrované, ale nie nedôvodne sťažené – napr. zúženie práva na informácie u tých spoločníkov, na ktorých nedopadne rozšírený zákaz konkurencie, a to z dôvodu ochrany obchodného tajomstva spoločnosti.²⁰ Okrem toho môžu byť v spoločenskej zmluve dané formálne náležitosti žiadosti o informácie, napr. povinná písomná forma. Taktiež môže ísť o prípady, keď sa v spoločenskej zmluve určí, že všetky podiely menšie ako napr. jedna desatina nebudú mať právo na informácie chránené, ako napr. obchodné tajomstvo spoločnosti. K tejto problematike sa vrátim ešte v kapitole VII.

Tieto modifikácie môžu byť ale maximálne v rozsahu, ktorý spoločníkovi zachováva právo na vysvetlenie, pretože spoločník by mal mať vždy možnosť získať informácie významné pre rozhodnutie valného zhromaždenia, aby mohol kvalifikovaným spôsobom posúdiť stav spoločnosti a primeraným spôsobom ovplyvniť výsledok rozhodnutia valného zhromaždenia.²¹

¹⁹ Vid' Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15.4.2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018.

²⁰ Vid' LÁLA, D. DRUHY PODÍLŮ V KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTECH. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 104.

²¹ Ibidem.

VI Posilnenie práva na informácie

Úpravy spoločenskej zmluvy je možné vykonať viacerými spôsobmi. Okrem toho, že je v nej možné na jednej strane právo na informácie zúžiť, na druhej strane je možné ho naopak aj rozšíriť.

Posilnenie práv na informácie môže mať viaceré formy. Môže ísť buď o uľahčenie prístupu k informáciám, ktoré by mohli byť spoločníkovi k dispozícii, ale vyžadovali by si určitú aktivitu, alebo o rozšírenie rozsahu poskytovaných informácií.²²

Jedným zo spôsobov posilnenia práva spoločníka na informácie z hľadiska rozšírenia rozsahu poskytovaných informácií by mohlo byť napríklad zavedenie povinnosti spoločnosti poskytovať ostatným spoločníkom informácie o spoločníkoch a ich majetkových pomeroch, resp. informácie o plate volených orgánov, o všetkých zmluvách uzatváraných so spoločnosťou a o konflikte záujmov. Takéto opatrenie by mohlo viesť nielen k zvýšeniu transparentnosti, ale aj k zvýšeniu dôvery medzi členmi v rámci spoločnosti.

Ďalej, spôsob posilňujúci právo na informácie, v ktorom by išlo o uľahčenie prístupu k informáciám, by mohol byť zakomponovaný do zakladajúceho dokumentu s.r.o. tak, že spoločnosť by mala povinnosť pravidelne, napr. na mesačnej báze zverejňovať spoločníkom určitý druh informácie, ktorý by bol vhodný na posúdenie činnosti spoločnosti.

Posilnenie práva spoločníka s.r.o. na informácie by teda mohlo priniesť viacero výhod. Spoločníci by mali väčší a dostupnejší prehľad o riadení spoločnosti, čo by mohlo viesť k zvýšeniu dôvery medzi spoločníkmi a lepšej spolupráci. Zároveň by to mohlo zvýšiť zodpovednosť vedenia spoločnosti a znížiť riziko konfliktu záujmov.

²² Viď LÁLA, D. DRUHY PODÍLŮ V KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTECH. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 106.

VII Problematika obchodného tajomstva

Ďalej, považujem za vhodné priblížiť problematiku obchodného tajomstva, nakoľko sa jedná o ďalší spôsob obmedzenia práva na vysvetlenie. Na druhej strane ale v rámci práva na informácie poskytnúť obchodné tajomstvo možné je, a to za určitých podmienok.

Podľa § 504 OZ obchodné tajomstvo tvorí konkurenčne významné, určiteľné, oceniteľné a v príslušných obchodných kruhoch bežne nedostupné skutočnosti súvisiace s obchodným závädom. Okrem toho je ochrana obchodného práva uznaná ako všeobecná zásada práva Európskej únie, čo znamená že jeho úroveň ochrany je ešte vyššia ako úroveň vnútroštátneho právneho poriadku.²³ Napr. v rámci verejného práva sa vylučuje nahliadanie do častí správneho spisu, ktoré podliehajú obchodnému tajomstvu iného subjektu.²⁴

Podobným spôsobom je vylúčené aj poskytnutie informácie v prípade práva na vysvetlenie, ak sa jedná o obchodné tajomstvo. Predstavenstvo môže odmietnuť poskytnúť informácie akcionárovi vtedy, ak by jej súčasťou bol predmet obchodného tajomstva spoločnosti. V takomto prípade má spoločnosť povinnosť zistiť, či požadované údaje spadajú pod obchodné tajomstvo.²⁵

Oproti tomu v rámci práva na informácie sa dá poskytnúť obchodné tajomstvo. V tomto prípade hrá veľkú rolu povinnosť mlčanlivosti spoločníka, ktorá vyplýva z povinnosti lojality podľa ods. 1 § 159 OZ. Okrem ochrany obchodného tajomstva spoločnosti patrí do konkrétnych povinností v rámci povinnosti lojality spoločníka napr. zákaz šírenia nepravdivých informácií alebo ohovárania spoločnosti, zákaz konkurencie, povinnosť zdržať sa činností, ktoré by mohli ohroziť záujem spoločnosti a podobne. Popritom je kľúčová okolnosť, nakoľko takúto informáciu spoločník potrebuje, inými slovami nakoľko má spoločník záujem na získanie takejto informácie pre výkon svojich spoločnických práv.²⁶ Napríklad ak nastane situácia, v ktorej spoločník s.r.o. nevyhnutne potrebuje informáciu, ktorá celá alebo jej časť spočíva v obchodnom tajomstve, pričom cieľom je získanie informácie, ktorá má kontrolnú funkciu, spoločníkovi musí byť umožnené poskytnutie takejto informácie.

²³ Vid' Rozsudok Súdneho dvora EÚ (piata komora) zo dňa 24. júna 1986. AKZO Chemie BV a AKZO Chemie UK Ltd proti Komisii Európskych spoločenstiev. Vec 53/85.

²⁴ Vid' Uznesenie Ústavného súdu ČR 30.5.2014, č. j. 5 Afs 48/2013-272.

²⁵ Vid' Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 3.1.2002, sp. zn. 29 Odo 400/2001.

²⁶ Vid' Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 18.12.2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017.

Mimo toho ešte existujú určité okolnosti, za ktorých je možné poskytnúť obchodné tajomstvo, a to aj na základe požiadavky v rámci práva na informácie alebo práva na vysvetlenie. Ide napríklad o prípad, keď je poskytnutie obchodného tajomstva potrebné na ochranu zákonných záujmov, ako je napríklad ochrana verejného zdravia alebo bezpečnosti a ochrany spotrebiteľa. Ďalej, môže nastať situácia, keď je predstavenstvo nútené akcionárovi poskytnúť obchodné tajomstvo, resp. jeho časť na právne účely z dôvodu, že bol na to vydaný súdny príkaz. Obchodné tajomstvo zaniká v momente, keď akýkoľvek z jeho spomínaných znakov chýba.²⁷

To znamená, že ak by sa podstata obchodného tajomstva stala dostupná v obchodných kruhoch, inými slovami by zanikol znak jeho bežnej nedostupnosti, zaniklo by tým pádom aj obchodné tajomstvo, čím by spoločníkovi, resp. akcionárovi odpadla prekážka vylúčenia určitého okruhu dovtedy neprístupných informácií.

Nadalej teda platí komplexnosť a zložitosť otázky obchodného tajomstva s ohľadom na právo na informácie spoločníka s.r.o., pričom neexistuje všeobecná šablóna, ktorá by sa dala univerzálne použiť na všetky prípady rovnako, ale je potrebné pristupovať k posudzovaniu takýchto situácií s ohľadom na konkrétne pomery spoločnosti.

²⁷ Vid' Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24.11.2011, sp. zn. 21 Cdo 3478/2010.

VIII Limity práva na informácie

Právo na informácie spoločníka s.r.o. má aj svoje limity, a to nielen v zmysle obsahu požadovaných informácií, ale aj v zmysle subjektov požadujúcich informácie po volených orgánoch spoločnosti.

Prvým limitom práva na informácie je časový limit. Nakoľko je právo na informácie súčasťou obchodného podielu v spoločnosti, je podmienené tým, aby subjekt tohto práva bol skutočne vlastníkom podielu spoločnosti po celý čas vykonávania práva na informácie. To znamená, že „spolu so zánikom súčasti spoločníkov zaniká okrem iného aj právo podieľať sa na riadení spoločnosti a kontrole jej činnosti. Na uvedenom závere nič nemení ani skutočnosť, že spoločník pred zánikom svojej účasti požiadal o poskytnutie určitých informácií či o umožnenie nahliadnuť do určitých dokladov spoločnosti.“²⁸

Ďalej, ustanovenie § 156 ZOK udáva zákonné výluky práva na informácie, čo do obsahu požadovanej informácie.²⁹ Dôvody odmietnutia informácie sú vymedzené taxatívne, pričom v písmene a) ods. 1 spomínaného paragrafu ide o odmietnutie z dôvodu utajovanej informácie podľa iného právneho predpisu. Týmto iným právnym predpisom sa môže myslieť napr. utajovaná informácia podľa zákona č. 412/2005 Zb., o ochrane utajovaných informácií a o bezpečnosti spôsobilosti, osobný údaj podľa zákona č. 372/2011 Zb., o zdravotných službách a podmienkach ich poskytovania alebo o dôverný údaj alebo zdieľanie podľa ustanovenia ods. 2 § 1730 OZ.³⁰

V písmene b) spomínaného ustanovenia ide zas o odmietnutie z dôvodu, že požadovaná informácia je verejne dostupná. Inými slovami ide o neprimerané zaťaženie – spoločnosť teda môže odmietnuť poskytnutie informácií, pokiaľ by to viedlo k neodôvodnenému zaťaženiu spoločnosti alebo by to vážne narušilo jej hospodárenie.

²⁸ Vid' Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 20.5.2014, sp. zn. 29 Cdo 2189/2012.

²⁹ BAZALA, J.: Diplomová práca: Právo spoločníkov na informácie o činnosti spoločnosti. Brno, 2017, s. 40.

³⁰ Ibidem.

IX Prípád porušenia práva na informácie

Ako vyslovene vyplýva z ustanovenia ods. 1 paragrafu 156 ZOK, možnosť odmietnuť poskytnutie informácií spoločníkovi je výnimočné oprávnenie konateľov. Odstavce 2 a 3 zas zakotvujú postupy, čo robiť v prípade, že dôjde k sporu medzi spoločníkom a konateľom.

Konatelia majú vo svojej kompetencii posúdiť, či charakter spoločníkom požadovaných informácií patrí do kategórií podľa ods. 1 spomínaného ustanovenia, a či preto môže odmietnuť zdieľanie informácií a výsledok oznámiť spoločníkovi.³¹ Konateľ s.r.o. je jedným z najdôležitejších orgánov spoločnosti, ktorého úlohou je zastupovať spoločnosť a v jej mene právne jednať, z čoho vyplýva, že má pomerne najviac informácií o činnosti spoločnosti. Z toho dôvodu by mali byť teda aj dostatočne kompetentný na to, aby posúdili charakter skutočností, ktoré majú byť zverené, rovnako aj dôsledku takého zverenia s ohľadom na súťažné postavenie spoločnosti.³²

Spoločník sa v prípade odmietnutia poskytnutia informácií konateľom môže obrátiť na súd, nakoľko súd, ako nestranný rozhodujúci orgán, posúdi, či konateľ jednal v súlade so zákonom alebo či právo stojí na strane spoločníka. V prípade, ak súd posúdi, že konateľ, resp. spoločnosť nejednala oprávnene, mala by byť daná informácia sprístupnená spoločníkovi, tak ako aj by mala mať zachovaný svoj význam aj pre jednanie vnútorných orgánov spoločnosti a potreby ostatných spoločníkov.³³

Čo robiť v prípade, keď spoločnosť sústavne odmieta poskytnúť spoločníkovi nevyhnutné informácie, riešil Najvyšší súd ČR.³⁴ Predmetom konania bolo určenie, či a za akých okolností môže neposkytovanie informácií zo strany konateľov viesť až ku zrušeniu účasti spoločníka v spoločnosti rozhodnutím súdu, a tým k výplate vysporiadacieho podielu takémuto spoločníkovi.³⁵

³¹ Vid' FILIP V., LASÁK J.: Zákon o obchodných korporáciách: Komentář k § 357. Wolters Kluwer, 2021 (ASPI právny informační systém).

³² Ibidem.

³³ Ibidem.

³⁴ Vid' Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 6.9.2018, sp. zn. 27 Cdo 1950/2017.

³⁵ Vid' ANTOŠ, M.: Neposkytnutí informací společníkovi jako důvod pro zrušení jeho účasti ve společnosti (<https://www.epravo.cz/top/clanky/neposkytnuti-informaci-spolecnikovi-jako-duvod-pro-zruseni-jeho-ucasti-ve-spolecnosti-108887.html>).

Z Rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sa dá vyvodiť, že k zrušeniu účasti môže dôjsť iba zo závažných dôvodov. „Súd musí pri rozhodovaní o ukončení účasti spoločníka brať ohľad na to, aby odoprením práva nedošlo k neodôvodnenému zásahu do práv spoločníka, ktorý sa domáha zrušenia svojej účasti, ale aj to, aby priznaním práva nedošlo k neúmernému zásahu do práv spoločnosti alebo ostatných spoločníkov.“³⁶

Takéto zrušenie účasti spoločníka je poslednou možnosťou, predtým by vo vzťahu k právu na informácie mali byť využité napr. právo domáhať sa poskytnutia informácií voči spoločnosti žalobou na poskytnutie informácií. V prípade, ak by spoločník takouto žalobou uspel a spoločnosť sa rozhodne súdne rozhodnutie nerešpektovať, spoločník by sa mohol domáhať zrušenia svojej účasti v spoločnosti.³⁷

Spomínané ustanovenia ods. 2 a 3 paragrafu 156 ZOK sú zákonodarcami vytvorené najmä za tým účelom, aby bol spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným efektívne chránený voči neoprávnenému zneužitiu oprávnenia konateľ'a, ktorý môže nastať napr. z dôvodov odmietnutia spolupracovať na základe zlých vzťahov medzi nimi.

³⁶ Vid' ANTOŠ, M.: Neposkytnutí informací společníkovi jako důvod pro zrušení jeho účasti ve společnosti (<https://www.epravo.cz/top/clanky/neposkytnuti-informaci-spolecnikovi-jako-duvod-pro-zruseni-jeho-ucasti-ve-spolecnosti-108887.html>).

³⁷ Ibidem.

Záver

Na záver môžem konštatovať, že právo na informácie spoločníka s.r.o. patrí medzi najdôležitejšie nástroje k ochrane práv a záujmov spoločníka. Po preskúmaní množstva zdrojov ohľadom tohto práva môžem zhodnotiť, že sa jedná skutočne o právo flexibilné, ktoré je možné upraviť, použiť, ale aj zneužiť rôznymi spôsobmi.

V rámci tohto práva sa spoločníkovi vytvárajú aj povinnosti, ktoré sa spájajú najmä s povinnosťou lojality. V porovnaní s právom na vysvetlenie je právo na informácie rozsiahlejšie, čím mu je možné pripísať väčšiu váhu a menšiu mieru možnosti jeho obmedzenia. V praxi je možné toto právo upravovať rôznymi spôsobmi, čo je pre spoločnosti s ručením obmedzeným často efektívne. Upravenie práva na informácie v zmysle jeho obmedzenia je možné viacerými spôsobmi, niektoré z nich udáva priamo zákon a niektoré môžu byť stanovené v spoločenskej zmluve. V kontraste s tým je možné právo na informácie rozšíriť, a to podobne ustanoveniami v spoločenskej zmluve. Sila práva na informácie spoločníka s.r.o. je natoľko veľká, že v určitých prípadoch vytvára povinnosť zdieľať spoločníkovi obchodné tajomstvo, resp. jeho časť.

Podľa môjho názoru je legislatívne vskutku kvalitne vyvážené, nakoľko môže byť obmedzené, ale iba do rozumnej miery. Okrem toho jeho zneužitie je taktiež zákonom limitované, a to tým spôsobom, že spoločník, rovnako ako aj spoločnosť, musia rešpektovať jeho zmysel a účel. Ďalej, po ponorení sa hlbšie do problematiky tohto práva, do právnych vzťahov vzniknutých týmto právom a do legislatívy a judikatúry týkajúcej sa tohto práva môžem zhodnotiť, že právo na informácie v českom právnom poriadku konštruované vhodným spôsobom, nakoľko všetky aspekty tohto práva do seba pomerne bezproblémovo zapadajú. Verím, že ak by bolo zmyslom právnej úpravy nájsť rovnováhu medzi silnejšou a slabšou stranou predmetu zákona, právo na informácie by sa umiestnilo v hornej časti pomysleného rebríčku najlepšie vybalansovaných práv.

Zoznam literatúry

- zákon č. 89/2012 Zb., Občiansky zákonník (**OZ**)
- zákon č. 90/2012 Zb., Zákon o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách) (**ZOK**)
- ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KRÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2021 (ASPI právní informační systém).
- ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILIČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 1316 s.
- LÁLA, D. DRUHÝ PODÍLŮ V KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTECH. Praha: C. H. Beck, 2020, 259 s. ISBN 978-80-7400-778-1.
- BAZALA, J.: Diplomová práce: Právo společníků na informace o činnosti společnosti. Brno, 2017, 61 s., dostupná online na https://is.muni.cz/th/nfnp2/Pravo_spolecniku_na_informace_o_cinnosti_spolecnosti.pdf
- ANTOŠ, M.: Neposkytnutí informací společníkovi jako důvod pro zrušení jeho účasti ve společnosti (<https://www.epravo.cz/top/clanky/neposkytnuti-informaci-spolecnikovi-jako-duvod-pro-zruseni-jeho-ucasti-ve-spolecnosti-108887.html>).

Rozsudky a uznesenia

- Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 15.4.2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018 vo veci DYNAMO FINANCE a. s., dostupné online napr. na https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/91038856D314A09CC12585A9001607B3?openDocument&Highlight=0
- Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 13.3.2012, sp. zn. 29 Cdo 1592/2011, dostupné online napr. na https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A067E27B87421415C1257A4E006554D0?openDocument&Highlight=0

- Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 22. 2. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3704/2009, dostupné online napr. na

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/575113D9633A65E1C1257A4E006AA080?openDocument&Highlight=0

- Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 3.1.2002, sp. zn. 29 Odo 400/2001, dostupné online napr. na

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/5C6CFF5D329541DEC1257A4E00678064?openDocument&Highlight=0

- Uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 30.5.2014, č. j. 5 Afs 48/2013-272, dostupné online napr. na <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-2664-14>

- Rozsudok Súdneho dvora EÚ (piata komora) zo dňa 24. júna 1986. AKZO Chemie BV a AKZO Chemie UK Ltd proti Komisii Európskych spoločenstiev. Vec 53/85, dostupné online napr. na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:61985CJ0053>

- Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24.11.2011, sp. zn. 21 Cdo 3478/2010, dostupné online napr. na

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/7C9D92986C8C4992C1257A4E0069303E?openDocument&Highlight=0

- Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 20.5.2014, sp. zn. 29 Cdo 2189/2012, dostupné online napr. na

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/0C5A0870D98F50B2C1257D090034741F?openDocument&Highlight=0,

- Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 6.9.2018, sp. zn. 27 Cdo 1950/2017, dostupné online napr. na

[https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2027%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DCdo%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D1950%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2017&SearchMax=1000&SearchOrder=4&Start=0&Count=15&pohled=1](https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2027%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DCdo%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D1950%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2017&SearchMax=1000&SearchOrder=4&Start=0&Count=15&pohled=1)

- Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27.11.2014, sp. zn. 29 Cdo 2779/2014, dostupné online napr. na

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/F23C763FEA62D0C9C1257DCE000630DB?openDocument&Highlight=0,

Čestné prehlásenie a súhlas s publikáciou práce

Prehlasujem, že som prácu predkladanú do XVI. ročníku Študentskej vedeckej a odbornej činnosti (SVOČ) vypracoval samostatne za použitia literatúry a zdrojov v nej uvedených. Ďalej prehlasujem, že práca nebola ani ako celok, ani z podstatnej časti skôr publikovaná, obhájená ako súčasť bakalárskej, diplomovej, rigoróznejšej alebo inej študentskej kvalifikačnej práce a nebola prihlásená do predchádzajúcich ročníkov SVOČ či inej súťaže.

Súhlasím s použitím tejto práce rozširovaním, rozmnožovaním a zdieľaním verejnosti v neobmedzenom rozsahu pre účely publikácie a prezentácie PF UK, vrátane použitia tretími osobami.

V Prahe dňa 20.4.2023

Samuel Sabolík

Celkový rozsah vlastného textu práce vrátane medzier a poznámok pod čiarou:

36 514 znakov